

EL PROCÉS

de Franz Kafka

El mes de novembre vam patir tots, mentre llegíem, el procés d'endinsar-nos en un laberint sense sortida... Sí, vam patir la claustrofòbia i el neguit de caminar en cercles sense trobar una escapatòria, tal i com Franz Kafka va voler quan escrivia aquesta novel·la.

Aquest era un dels relats inacabats que va deixar l'autor i que el seu amic, Max Brod, hereu de les pertinences literàries del primer va decidir publicar juntament amb un annex on incloïa variacions del text que ens fan imaginar tots els possibles camins que l'argument hauria pogut agafar.

Segurament l'obra més coneguda de Kafka és "La metamorfosi" però la que fa néixer veritablement l'adjectiu "kafkià", que apliquem malauradament tan sovint, és "El procés". El lector es desespera perquè als ulls de la justícia instintiva res no té sentit: un home és condemnat per alguna cosa que ni ell (ni nosaltres, els lectors) mai arribem a saber. Però, tot i així, el condemnat, Josef K., comença tota una odissea per tal d'aconseguir el veredict de innocència. La teranyina que l'atrapa es va fent espessa a cada pas que du a terme.

Els tribunals són als afores de la ciutat i en les golfes de les cases. D'una cuina on una dona fa la bugada en surt la porta que du a la sala on es troba el jutge; de l'habitació on un pintor té el seu lli i el seu taller en surt la porta que condueix als despatxos dels funcionaris judicials; darrere la porta del banc on treballa l'acusat Joseph K hi ha les dependències soterrànies on es practica la tortura a les persones acusades de no fer bé la seva feina... Les citacions són sempre en diumenge (per tal que l'acusat pugui complir amb les seves obligacions laborals) però no duen ni l'adreça ni l'hora i tanmateix el no comparèixer-hi pot derivar en greus conseqüències per al reu.

L'autor ens aclareix des de l'inici que l'acusat és innocent, per tant tot el periple és una immensa i hiperbòlica crítica al sistema judicial (i no hi veiem pas caducitat malgrat el pas dels anys). L'orgull i la força de l'acusat per defensar-se van minvant a mesura que el sistema l'engoleix i van donant pas a la inseguret i la confusió. Tot i així, voler denunciar la manipulació dels jutges i dels tribunals li assegura la pena de mort.

Al final del llibre hi ha un conte que és el veritable nucli on vol dur-nos l'autor per mostrar-nos que la justícia real no pot existir mai mentre depengui de lleis humanes (idea que Plató ja conreava): el conte és una al·legoria que pot tenir múltiples interpretacions i cada interpretació du vers un missatge diferent... Per tant, la confusió hi està assegurada. És un relat Kafkià perquè com més explicació hi ha, més creix l'absurd...

Malgrat tot, la novel·la té moments hilarants, Kafka ens assegura la reflexió i l'humor: si la realitat és així, més val riure perquè el mal que descriu l'autor no és natural, si no fruit de la pròpia organització humana. Si les golfes de totes les cases tenen portes vers els jutjats és perquè en el procés de fer justícia tots hi

participem, ni que sigui per la mirada que deixem escapar mirant els acusats darrere d'una finestra.

Muntsa Farré